

Jak na DNSH v programu Exceles – rok poté

Jiří Guth

~~17. května 2023~~ 20. května 2024

Co jsem zač

- Povoláním i vzděláním environmentalista/ekolog
- Člen OPO EXCELES s odpovědností za DNSH

Co nás čeká

- Úvod a celkový přístup – **stručná rekapitulace**
 - Hlavní poučení z PZP 2022 a 2023
 - Řešení pro 2023 a dál, včetně „staveb“
 - Formulářik pro „stavby“
 - Inkrementální vykazování 2024 a dál
 - Různé
-

Stručný úvod do základů

- Zelená dohoda pro Evropu (Green Deal):
 - 2.2.5. *Ekologické motto: „neškodit“ („do no harm“)* **Všechny činnosti a politiky EU by měly vést k tomu, aby EU pomohla dosáhnout úspěšného a spravedlivého přechodu k udržitelné budoucnosti.** → Do No Significant Harm
 - Nařízení o taxonomii (2020/852): „hospodářská činnost se kvalifikuje jako environmentálně udržitelná, pokud významně nepoškozuje žádný z environmentálních cílů“
-

Environmentální cíle

- 1) zmírňování změny klimatu (**mitigace**);
 - 2) přizpůsobování se změně klimatu (**adaptace**);
 - 3) udržitelné využívání a ochrana vodních a mořských zdrojů (**voda**);
 - 4) přechod na oběhové hospodářství (**cirkularita**);
 - 5) prevence a omezování znečištění (**znečištění**);
 - 6) ochrana a obnova biologické rozmanitosti a ekosystémů (**biodiverzita**).
-

Stručný úvod do základů II.

- (Pro výzkum platí jen dvě obecné zásady: i) vyloučení výzkumu týkajícího se spalování fosilních paliv a ii) hodnotí se i vliv (výsledků) inovací, kde to dává smysl)
- Postupně vznikají různá pravidla, metodické pokyny a doporučení. Máme prst na tepu doby, ale zatím jsme ujišťováni, že retroaktivita je vyloučena.

Co s tím (jak to vidí JG, a to i v r. 2024)

- Má to smysl
 - Netýká se to **meritorně** náplně EXCELES
 - EXCELES je do značné míry průkopníkem, **máme ambici, abyste vyzkoušeli (i pro jiné programy), jak DNSH plnit s čistým svědomím a bez zbytečné námahy a nákladů**
 - Není obtížné (náročné na čas a úsilí) zásadu DNSH dodržet a toto dodržení prokázat; **jen je pokaždé třeba se nad otázkou (zásadou) zamyslet**
 - Obecné formulace nestačí, je třeba být konkrétní
 - Jen u některých cílů stačí dodržovat platné předpisy
 - Stimul ke zlepšení (které je možné skoro vždycky)
-

METODICKÁ POMŮCKA K PROBLEMATICE DNSH V PROJEKTOVÉ PRAXI PROGRAMU EXCELES

Tato pomůcka má dvojí využití. Jednak při plánování relevantní činnosti (obvykle stavby) se podle ní má kontrolovat, na co si dát pozor a jak formulovat požadavky do zadání (obvykle projektu), jednak při tvorbě průběžných zpráv o řešení projektu (PZP) se podle ní má kontrolovat, zda u všech relevantních činností jsou uvedeny všechny relevantní informace a zda v příloze č. 9 PZP jsou tyto informace adekvátně okomentovány (zhodnoceny).

Výjimečné postavení mají cíle č. 1 (zmírňování změny klimatu), č. 3 (udržitelné využívání a ochrana vodních a mořských zdrojů) a č. 4 (oběhové hospodářství včetně předcházení vzniku odpadů a recyklace), protože u nich je nejsnáze představitelné možné porušení zásady DNSH.

Cíl č. 1 (zmírňování změny klimatu – mitigace)

- 1) Při náhradě hlavního zdroje tepla jsou tam, kde je to vhodné a ekonomicky, funkčně a technicky možné, upřednostňovány nízkouhlíkové technologie, tj. dálkové vytápění nebo tepelná čerpadla.
- 2) Pokud bude v rámci náhrady hlavního zdroje tepla instalován plynový kondenzační kotel, musí:

Hlavní poučení z PZP 2022 a 2023 I.

- Napoprvé to nebylo nejhorší, ale dost špatné ano

Napodruhé to bylo všude lepší, ale mnohde ještě ne úplně dobré. Po doplnění všude akceptovatelné, u některých ještě nutno doplnit výkaz za „stavby“.

- Různý přístup, různá úroveň

Podstatně sblížený přístup, ale zase dosti různá úroveň

Hlavní poučení z PZP 2022 a 2023 II.

Hlavní nešvary:

- Přebírání formulací (nic proti sdílení dobré praxe, ale ...)
- Velmi obecná tvrzení
- Nepřípadná argumentace u jednotlivých cílů (cíle jsou navzájem odlišné, i když spolu souvisejí a problematiky se částečně překrývají)
- Nedotaženost

První dva se podstatně opakovaly, ale všechny se v různé míře zlepšily (zmenšily).

Hlavní poučení z PZP 2022 a 2023 III.

- Pokud je odpověď NE (= nepoškozuje ...), pak nestačí odůvodnění „*Činnosti nepoškozuji...*“, ale musí tam být PROČ nepoškozuji. Tento argument (odůvodnění) musí být formulován „kladně“, tedy ne co se nedělá, ale co se dělá, jaké že jsou to činnosti. Z toho (teprve) musí vyplynout, že nepoškozuji. Rozhodně není dostatečné odůvodnění, že se jedná o základní výzkum.
 - Po několika dobře odůvodněných otázkách někdy došly síly (?) a následují „kafemlejnkovité“ negativní formulace bez odůvodnění
 - Je třeba znát a respektovat rozdíly
 - **druhov**á x **územní** ochrana (přírody)
 - **chráněné** x **ohrožené** (druhy nebo stanoviště)
-

Řešení pro 2023 a dál

- PZP 2023: „velká“ deklarace s různými dílčími otázkami
 - PZP 2024: „inkrementální“ deklarace o případných změnách
 - 2023 a dál: formulářik pro případné stavby (na základě pomůcky z loňského roku)
-

**Plnění požadavků DNSH u staveb a stavebních rekonstrukcí
v projektové praxi programu EXCELES
(doplňk k průběžné zprávě za rok 2023)**

Projekt: LX22NPO510x

Účastník projektu:

Charakter a rozsah stavby:

Formulářik pro „stavby“

Cíl	Není relevantní ¹	Bylo splněno ¹
Environmentální cíl č. 1, Zmírňování změny klimatu		
Při náhradě hlavního zdroje tepla byly tam, kde je to vhodné a ekonomicky, funkčně a technicky možné, upřednostňovány nízkouhlíkové technologie, tj. dálkové vytápění nebo tepelná čerpadla.		
Pokud byl v rámci náhrady hlavního zdroje tepla instalován plynový kondenzační kotel		
<ul style="list-style-type: none">• instalace umožňuje pozdější napojení fotovoltaických nebo fototermických systémů		
<ul style="list-style-type: none">• náklady na pořízení a instalaci tvoří nanejvýš 20 % dané (stavební) investice		
<ul style="list-style-type: none">• odpovídá nejméně energetické třídě A		
<ul style="list-style-type: none">• splňuje platné parametry nařízení Komise (EU) č. 813/2013 (o ekodesignu), v platném znění.		
Tam, kde je to vhodné a ekonomicky, funkčně a technicky možné, byly instalovány fotovoltaické panely.		
Stavba ² byla provedena v souladu se zákonem č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií a s vyhláškou č. 264/2020 Sb., o energetické náročnosti budov, obojí v platném znění.		
Environmentální cíl č. 2, Přizpůsobování se změně klimatu		

Environmentální cíl č. 2, Přizpůsobování se změně klimatu			
Tam, kde je to vhodné a ekonomicky, funkčně a technicky možné, byla osazena střešní nebo fasádní zeleň.			
Provedená stavba nevyklučuje osazení střešní nebo fasádní zeleně.			
Nakolik je to vhodné a ekonomicky, funkčně a technicky možné, vnitřní prostory byly optimalizovány na zajištění tepelného komfortu lidí (popř. zvířat) při extrémních vnějších teplotách.			
Byla provedena všechna relevantní opatření Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu (1. aktualizace pro období 2021–2025).			

Environmentální cíl č. 3, Udržitelné využívání a ochrana vodních a mořských zdrojů			
V případě výstavby nových budov (týká se i přístaveb a nástaveb) všechna relevantní zařízení využívající vodu (sprchy, vany, WC atd.) dosahují následujících parametrů:			
• umyvadlové baterie a kuchyňské baterie mají maximální průtok vody 6 litrů/min			
• sprchy mají maximální průtok vody 8 litrů/min			
• WC zahrnující soupravy, mýsy a splachovací nádrže mají úplný objem splachovací vody maximálně 6 litrů a maximální průměrný objem splachovací vody 3,5 litru			
• pisoáry spotřebují maximálně 2 litry/mísu/hodinu. Splachovací pisoáry mají maximální úplný objem splachovací vody 1 litr.			
Pokud je to technicky možné a ekonomicky smysluplné, jsou oddělené rozvody pitné a užitkové (či technologické – splachování, úklid, zálivka) tj. průmyslově neupravené do kvality pitné vody, např. jen v rámci budovy či areálu jímané a přečištěné srážkové vody.			
Environmentální cíl č. 4, Přejchod na oběhové hospodářství			
Nejméně 70 % (hmotnostních) stavebního a demoličního odpadu neklasifikovaného jako nebezpečný a vzniklého na staveništi bylo připraveno k opětovnému použití, recyklaci a k jiným druhům materiálového využití (včetně zásypů, při nichž jsou jiné materiály nahrazeny odpadem), v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady a protokolem EU pro nakládání se stavebním a demoličním odpadem.			
Byla zahrnuta všechna relevantní opatření strategického rámce Cirkulární Česko 2040 a zejména Akčního plánu 2021–2027.			
Environmentální cíl č. 5, Prevence a omezování znečištění			
Průběh ani důsledky stavby nemají žádné přímé nepříznivé dopady na objektivní přechod k prevenci a omezování znečištění.			
Environmentální cíl č. 6, Ochrana a obnova biologické rozmanitosti a ekosystémů			
V průběhu ani v důsledku stavby nebyla zhoršena biologická rozmanitost ani významně			

Inkrementální vykazování 2024 a dál

Nová podoba přílohy č.9:

- 1) Deklarace, že pokud jde o činnosti kromě staveb, skutečný průběh řešení tj. postup podle projektu (*paušální odkaz na deklaraci v PZP 2023*) ani případné změny (*specifický odkaz na změny*) nepřinesly porušení principů DNSH, resp. poškození žádného ze 6 cílů.
- 2) Deklarace, že žádná stavba v daném roce nebyla, **nebo** formulářík pro stavby, velmi podobný tomu pro rok 2023, leda lehce upravený podle prvních zkušeností.

A to by mělo být všechno.

Poznámky k cílům

- 1) **mitigace:** zcela nepovinná, ale vítaná je deklarace odběru elektřiny výhradně z OZE (kontrolovatelně, tj. s uvedením dodavatele a produktu).
 - 2) **adaptace:** bezproblém
 - 3) **voda:** možno zmínit cokoliv, co snižuje spotřebu (upravené) vody
 - 4) **cirkularita:** relativně dobře dokladované
 - 5) **znečištění:** nenastala nějaká, byť malá, havárie či obecněji mimořádná událost, při níž do prostředí (tj. mimo zdi budovy) mohly uniknout nějaké škodliviny?
 - 6) **biodiverzita:** týká se jen případů výstavby tzv. na zelené louce, případně nástaveb či vestaveb, pokud na místě hnízdí ptáci nebo se zdržují letouni (netopýři).
-

Různé

- Děkuji za pozornost
- Dotazy?
- programLX@msmt.cz